

## **Kapitali 10. NAKORSAT EQQARTUUSIVEQARFINNUT IKIUUTTARNERAT**

Pisariaqartitsineq naapertorlugu suliani eqqartuussiveqarnikkut peqqinnissakkullu naliliivigi-sassani, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik oqartussanut ikiuuttarpoq. Tamatuma saniatigut apeqqu-tinik eqqartuussiveqarnermut peqqinnissaqarfimmullu tunngasunik nakorsanik siunnersuilluni-lu ilitsersuisarpoq.

Eqqartuussiveqarnermut tunngatillugu inunnik misissuisarnej, aqqusinermi angallannermi ti-gusaasunut ataataarsiuinernullu atatillugu aaviisarnej toqusunillu misissuisarnej sinerissami peqqissaaviit nakorsaannit isumagineqartarput. Toqusut ammarlugit misissugassat Danmarki-mit aggersakkanit eqqartuussivinnut politeeqarnermullu atatillugu misissuisartunit suliarineqar-tarput.

Toqussutaasimasup suunerata nalunaarnissaanut atugassatut toqusut uppernarsaataat (attestit) tamarmik Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmul nassiunneqartarput. Pisariaqarpat paasissutissat tamakkiisut nalunaarsimanissaat anguniarlugu, Danmarkimi Peqqinnissakkut Nakkutilliisoqar-fimmul kisitsisit suliarineqarnissaannut nassiutsinnagit, toqusimasut uppernarsaataat (attestii) iluarsineqarsinnaapput.

Siornarnit ikinnerullutik inuit 20-it 2008-imi ajunaarlutik toqusimapput, sulilu amerlavallaarlutik. Ajunaarnerit toqumik kinguneqartut amerlanersaat kinngunikkut allatigulluunniit angal-lammik ajutoornikkut immami ipinikkut pisarmata, immakkut angalaarnermut atatillugu silli-manissaq pitsanngorsarneqartariaqarpoq.

2008-imi imminortut ukiuni siuliini imminortartut amerlassusaannut (36) naleqqiullugit ap-pariaateqalaarput. Kisitsisilli annikippul ukiumiillu ukiumut assigiinnigissutaat annertusin-naasarluni. Innutaasut akornanni imminortartut amerlassusaat ataani takuneqarsinnaavoq. An-gutit akornanni imminortut 13-it suli 25-iliisimangitsuuppul arnani 4-llutik. Inuusuttuni 36-suni katillugit 17 imminorput %-inngorlugit 47,2-ullutik. Europami innuttaasut imminortartut ukiuinut agguarneri maani pissutsinut naleqqiullugit allaalluinnarput, Europami utoqqaanerusut isummamikkul nanertisimasarnertik patsisigalugu imminortarput. Taamaasilluni imminortar-neq angutini inuusunnerusuni atugaaneruvoq

2008-imi Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup biilernermi allagartanut tunngasut 4-at suliaraii qan-galu naartulersitsisimanermul tunngasut 68-it taakkunanga 7-it nakorsanut eqqartuussinermi siunersiortagaasartunut nassiunneqarlutik.

Takussutissiaq 29	Tassanngaannartumik toqunerit, toqusunut tamanut naleqqiullugit %-ilerlugit											
	1991 - 1995		1996 - 2000		2001 - 2005		2006		2007		2008	
	*Katillugit	%	*Katillugit	%	*Katillugit	%	Katillugit	%	Katillugit	%	Katillugit	%
Ajunaarnerit	35	8	35	8	35	8	29	6	34	7,3	20	4,6
Imminornerit	46	11	53	11	50	11	58	13	39	8,4	36	8,2
Toqutsinerit	9	2	8	2	8	2	8	2	9	2,0	6	1,4
Katillugit	90	21	97	21	92	20	95	21	82	17,7	62	14,1
Toqusut tamakker- lugit ukiumut	430		465		457		448		465		440	

Kisitsisit Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup toqusoqarnerani uppersaait pissarsiarisai aallaavigalugit iluarsisatut suliaapput

\* Ukiumi 5-ni agguaqatigiissillugit

Takussutissiaq 30	Ukiumut toqutsinerit innuttanut 100.000-inut naleqqiullugit					
Ukioq	1991 - 1995	1996 - 2000	2001 - 2005	2006	2007	2008
Rate	17	15	13	14	16	11

Takussutissiaq 31	Ukiumut imminortartut innuttanut 100.000-inut naleqqiullugit						
Ukioq	1991 - 1995	1996 - 2000	2001 - 2005	2006	2007	2008	
Rate	83	95	88	102	69	64	

Takussutissiaq 32	2008-imi qanoq ililluni imminornerit suaaassutsinut ukiunullu agguarlugit													
Ukiut/suaaassuseq	0 - 14		15 - 24		25 - 34		35 - 44		45 - 54		55 +		Katillugit	
	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀
Aallaalluni	0	0	3	0	2	0	1	0	0	1	0	0	6	1
Qimilluni	1	1	8	3	6	0	3	0	2	1	0	0	20	5
Ipilluni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pissilluni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Allatut	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	4	0
Katillugit	1	1	12	3	9	0	4	0	2	2	2	0	30	6

<b>Takussutissiaq 32</b>	<b>Eqqartuussivik sinnerlugu toqusunik misissuinerit</b>			
Ukioq/Toquussutaasut	2007		2008	
	Katillugit	%	%	Katillugit
Ajunaarneq	34	7,3	20	4,5
Nalinginnaasumik toquneq	377	81,0	373	84,8
Imminorneq	39	8,4	36	8,2
Toqutsineq	9	2,0	6	1,4
Paasineqanngitsut	6	1,3	5	1,1
Katillugit	465	100	440	100

<b>Takussutissiaq 33</b>	<b>Naartulerfiit aalajangerneqarnissaannut tunngasut 2008-imi</b>												
Peqqinnis-saqarfik	♂ Ukiut			Katilluit ♂	+♀ Ukiut			Katilluit ♀	Katilluit ♂+♀	Anaanaasup ukua			Nakorsat eqqartuussinermi siunnersortaasartut
	<1	1-4	5>		<1	1-4	5>			14-24	25-34	35>	
Nanortalik	4	4		8	1	2		3	11	4	7		*1
Qaqortoq	4	1		5				0	5	5			*1
Narsaq				0	2			2	2	2			
Paamiut	1	1		2	1			1	3	2	1		
Nuuk	1	3		4	3			3	7	3	4		
Maniitsoq		1		1	3	2		5	6	4	1	1	*1
Sisimiut		1		1	2	1	1	4	5	2	1	2	*1
Aasiaat	2			2	1			1	3	1	1	1	
Ilulissat				0	2			2	2	1	1		
Upernavik	1			1				0	1		1		
Qaanaaq				0		2		2	2			2	
Tasiilaq	2	9		11	2	7		9	20	15	4	1	*2
Ittoqqortoormiit				0		1		1	1		1		*1
Katillugit	15	20	0	35	17	13	3	33	68	39	22	7	7

\*Meeraq 2800g inorlugu oqimaassuseqarpat nakorsanit eqqartuussinermi siunnersortaasartunit naliliivigineqassaaq.